

ผลงานลำดับที่..2...

บทบาทของกรมประชาสัมพันธ์
ในแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน

โดย

นายวัลลภ พลอยทับทิม

ผู้ขอประเมินตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ชช.
ด้านนโยบายและแผน (แรงงานและสวัสดิการสังคม)

ว12.05.6
2447น
2541
ณ.3

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

00402

บทบาทของกรมประชาสัมพันธ์

คำนำ

ปัญหาอันเนื่องมาจากความตกต่ำของระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย นับแต่กลางปี พ.ศ. 2540 ที่ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสภาวะทางด้านการเงินการคลังของประเทศ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมของประชาชนคนไทย การที่ประเทศไทยต้องตัดสินใจเข้าขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ทำให้ทิศทางของการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ต้องถูกกำหนดโดยเงื่อนไขและวินัยทางการเงินการคลังของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ปัญหาการว่างงานและการถูกเลิกจ้าง เป็นผลพวงทางตรงของภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่รัฐบาลได้พยายามประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย ในการเข้าร่วมมีบทบาทบรรเทาแก้ไขปัญหาการว่างงานที่กำลังเกิดขึ้น กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลัก มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องของการส่งเสริมการมีงานทำ และการจัดสวัสดิการเพื่อคุ้มครองดูแลกลุ่มแรงงาน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงานขึ้น โดยแผนดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ มีองค์ประกอบของส่วนราชการระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่เป็นกลไกในการประสานการปฏิบัติตามแผน

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของกรมประชาสงเคราะห์ในแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน” ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบริบทของกรมประชาสงเคราะห์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในมาตรการต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน อาทิ มาตรการประหยัด หรือไทยช่วยไทย การจ้างงานในชนบท และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจที่ได้ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน และได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาวของมาตรการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนกลุ่มผู้ว่างงาน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนผลกระทบทางอ้อมที่จะเกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

การจัดทำเอกสารฉบับนี้ ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์ข้อมูลบางส่วนเป็นอย่างดี จากส่วนราชการหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง นักศึกษา และผู้สนใจต่อไป

นายวัลลภ พลอยทับทิม

(ผู้อำนวยการกองสัมมาอาชีพสงเคราะห์)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทบาทของกรมประชาสงเคราะห์ในแผนปฏิบัติการ
บรรเทาปัญหาการว่างงาน
โดย นายวัลลภ พลอชทัพบิม

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงผลกระทบที่เกิดต่อปัญหาอื่นๆ และวิเคราะห์บทบาทของกรมประชาสงเคราะห์ ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการว่างงานภายใต้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงานโดยใช้วิธีการศึกษาจาก เอกสาร บทความ สิ่งตีพิมพ์ และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ผลการศึกษาพบว่า ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล ต้องดำเนินมาตรการควบคู่กันไป ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมุ่งเน้นการสร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชน และพัฒนาคนให้มีคุณภาพด้านฝีมือแรงงาน สอดรับกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยการปรับเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการศึกษา ให้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ในส่วนบทบาทของกรมประชาสงเคราะห์กับการดำเนินกิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน ใน 3 มาตรการ 7 กิจกรรม พบว่า สามารถช่วยแก้ไขปัญหารวมทั้งในส่วนปัญหาเศรษฐกิจโดยตรง และปัญหาสังคมควบคู่กันไป และยังเป็นกิจกรรมของการสงเคราะห์พร้อมกับการพัฒนา กล่าวคือ กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ ให้แก่ผู้ประสบความเดือดร้อนและครอบครัว ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมยังก่อให้เกิดการพัฒนาคน โดยมีกระบวนการรวมกลุ่มทั้งในส่วนของกรณีอาชีพ ตามโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท และการกลุ่มเพื่อรับเงินทุนประกอบอาชีพ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้กิจกรรมอื่นๆ ยังเป็นการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมของผู้ประสบความเดือดร้อนในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การจ้างงานในชนบท โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น กล่าวคือ รัฐช่วยประชาชน ในขณะที่ประชาชนต้องช่วยตนเองด้วย ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SUSTAINABLE DEVELOPMENT)

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาดังกล่าว พบว่า ควรมีการทบทวนวิธีการดำเนินงานของ กิจกรรมการกรีดยาง และการรณรงค์เชิญชวนสถานประกอบการร้านอาหาร เพื่อจำหน่ายอาหาร ราคาถูก เนื่องจากพื้นที่การดำเนินงานตามกิจกรรม การกรีดยางนั้น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ ของปัญหาแรงงาน และกับปัญหาความต้องการของชุมชนและคน ทำให้มีผู้เข้าร่วมโครงการน้อย และการขายอาหาร ไม่สามารถติดตามผลสำเร็จของโครงการในเชิงรูปธรรมได้ เนื่องจากมีรูปแบบ การดำเนินงานที่ทำในระดับกว้างเกินไป

จากการศึกษา ได้นำไปสู่ข้อสังเกตที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน ควร กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน เห็นความสำคัญของแนวคิดการรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ของประชาชน เพื่อพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ และสามารถพึ่งตนเองได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นหมด งาน เมื่อเงินหมด รวมทั้งเป็นการสร้างงานและการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบพอเพียง เพื่อ การพึ่งตนเอง
2. สร้างกลไกการติดตามผลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ในส่วนกลางที่กรมประชา สงเคราะห์และในส่วนภูมิภาคที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด ชุมชน - ประชาชน ทั้งจากระดับ บนสู่ล่าง และล่างสู่บน
3. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ควรมีศูนย์ข้อมูลด้านแรงงานที่ถาวร เป็น เอกภาพ และมีข้อมูลครอบคลุมทุกประเด็น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการติดตามผล และการปรับแผน การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
4. การประชาสัมพันธ์ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ต่อการบรรลุแผนปฏิบัติการ เนื่องจากก่อให้เกิดความเข้าใจ ในการทำงานของรัฐ และเกิดความร่วมมือและรับประโยชน์จาก กิจกรรมได้เต็มที่

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 สถานการณ์ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

- บทนำ 1
- วัตถุประสงค์ 9
- วิธีการศึกษา 9
- ขอบเขตการศึกษา 10
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ 10

บทที่ 2 กรอบความคิดและทิศทางของนโยบายที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 11
- มาตรการเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทยในอนาคต 12
- นโยบายของรัฐบาล 14
- นโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม 15
- นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม 16

บทที่ 3 วิเคราะห์บทบาทของกรมประชาสงเคราะห์กับมาตรการ บรรเทาปัญหาการว่างงาน

21

บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- บทสรุป 49
- ข้อเสนอแนะ 54
- ประเด็นที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน 57

บรรณานุกรม

ภาคผนวก